Is er toekomst na Q-koorts?

Wilma Wolters

Na de rouwfase volgt bij menig geitenhouder de volgende fase: die van het en-hoe-nu-verder? ZLTO Advies heeft een aantal schadescenario's doorgerekend en concludeert dat er niet voor alle bedrijven nog muziek in zit.

Manager bedrijfsadvies bij ZLTO Erwin Bouwmans schat dat de 25 procent bedrijven die het minst goed draaien, in of vlak na deze Q-koortssituatie stoppen. "Of Q-koorts daar nu direct de aanleiding voor is of dat ze anders het bedrijf ook beëindigd hadden, kan ik niet inschatten. Maar deze bedrijven redden het emotioneel of financieel niet meer om op te starten."
Voor de bedrijven die wel blijven bestaan, ziet Bouwmans de toekomst niet eens heel somber in. "De kans is groot dat die in de toekomst een goede melkprijs krijgen. Nog niet dit jaar, want ik denk dat het al heel wat is als die prijs dit jaar gelijk blijft, gezien de cyclus." Bovendien voorziet hij dat, in tegenstelling tot wat wel geroepen wordt, er voldoende dieren zijn om de bedrijven weer te herbevolken. "Als het aantal geruimde bedrijven rond 75 blijft, verwacht ik voldoende dieren voor herbevolking. Er zijn zo'n 300.000 melkgeiten inclusief opfok in Nederland, schat ik, en de laatste jaren is de sector met 10 tot 15 procent per jaar gegroeid. Dus als we nu een jaar zonder groei hebben, kunnen we die 40.000 geruimde dieren wel 'aanvullen'." Temeer nog omdat Bouwmans verwacht dat iedereen nu wel erg zuinig zal worden op zijn geiten.

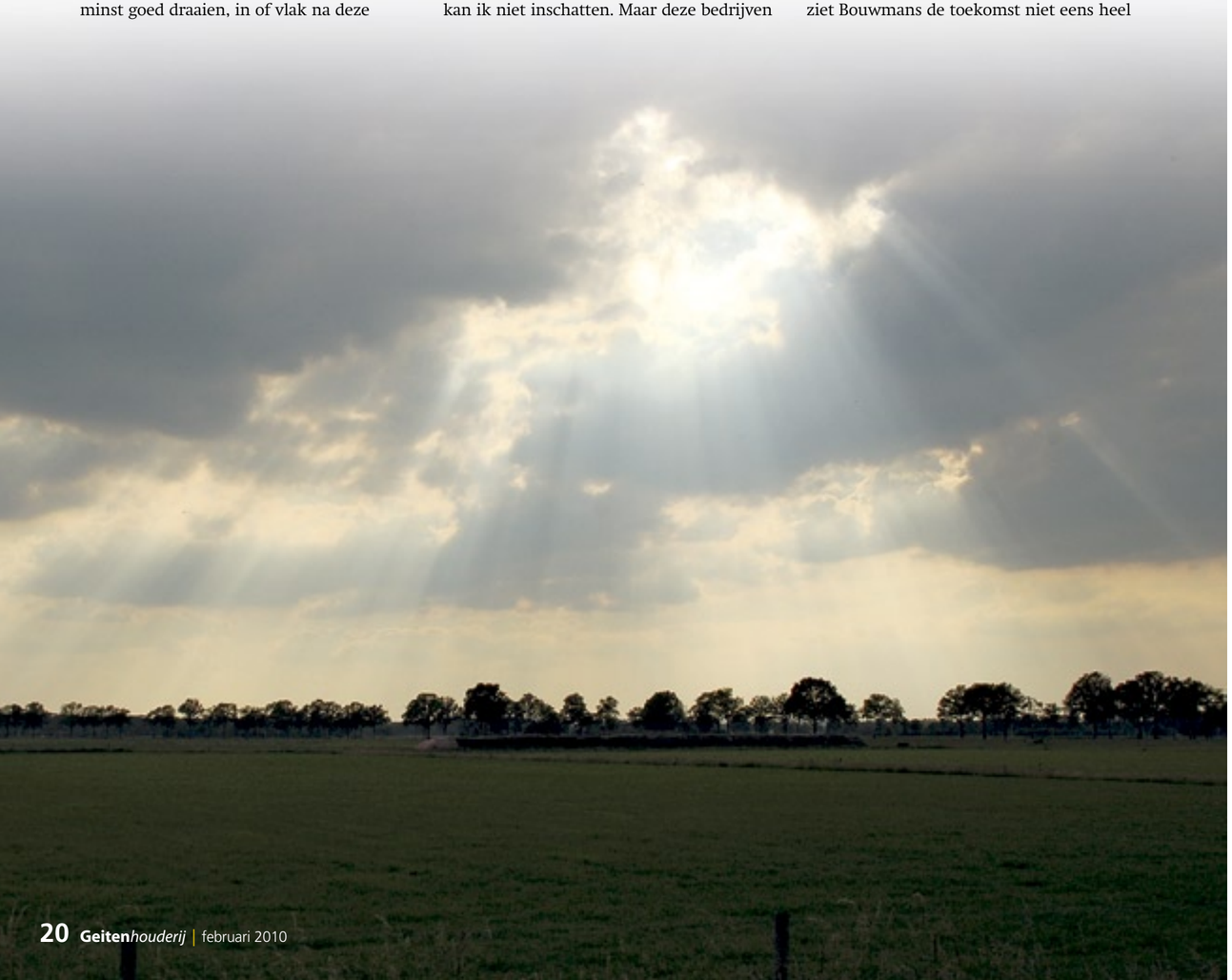

Foto: Wilma Wolters

500 of 300 euro

In zijn verhaal gaat Bouwmans er wel van uit dat het aantal geruimde bedrijven beneden 75 à 80 blijft én dat het fokverbod er per 1 juli afgaat. "80 procent van de dieren lammert af in januari-maart. De niet-geruimde bedrijven die deze lammerperiode aanhouden, ondervinden niet tot nauwelijks last en schade van de huidige regelgeving."
De tabellen met de liquiditeitsontwikkeling laten de situatie zien zoals ZLTO die berekend heeft. Daarbij hebben zij de aanschafprijs voor een geit op 500 euro gesteld. "Omdat een geruimde geit de ondernemer gemiddeld 500 euro oplevert, zijn we daar voor aanschaf van een vervangende geit ook van uitgegaan. Maar de laatste jaren betaalde men zo'n 300 euro voor een jonge geit. Als een ondernemer voor 300 euro kan kopen, is de schade kleiner dan in de tabellen is weergegeven." Bouwmans waarschuwt geitenhouders er ook voor om niet de vergoedingentabel voor geruimde geiten aan te houden bij de aanschaf van nieuwe geiten. "In die tabel zit een deel van het saldo van de komende jaren verwerkt. Dus de prijzen die daarin staan zijn voor de aankoop van een nieuwe geit voor de gemiddelde geitenhouder veel te hoog."

Niet geruimde bedrijven

Bedrijven die niet geruimd zijn en die aankoop van geiten kunnen realiseren, ondervinden een kleine schadepost. Afhankelijk van wanneer het fokverbod eraf gaat (1 juli 2010 of 1 januari 2011) en wanneer de lammerperiode valt, hebben zij in 2010 een kleine negatieve liquiditeit van -300 euro of in 2011 een iets grotere van -4.300 euro. Maar als zij kunnen aankopen, blijft de schade beperkt tot één jaar negatieve liquiditeit. Pas je geen aankoop van dieren toe, om welke reden dan ook, dan zullen ook bedrijven die niet geruimd zijn het moeilijker krijgen. De tabel laat dat zien. Bouwmans: "Die kunnen nog wel weer meedraaien, maar het zal voor hen langer duren dan wanneer ze aankoop toepassen." Volgens de ZLTO-manager kon het nog weleens zijn dat niet-geruimde bedrijven er eerder voor kiezen om zonder aankoop te groeien, dan door aan te kopen. "Vanwege diergezondheidsrisico's met name", denkt Bouwmans.

Geruimde bedrijven

"Ga er maar van uit dat een geruimd bedrijf niet verdient totdat ie weer op zijn oude niveau van dieren zit", aldus Bouwmans. Bedrijven die geruimd zijn, mogen nu volgens de regels na een jaar onbesmet te zijn geweest, weer herbevolken. Dat zal voor velen in februari 2011 zijn en daar rekent de ZLTO dan ook mee. Voor bedrijven die nieuwe dieren aankopen is de financiële schade groter naarmate het percentage geruimde dieren groter is. Dat laat ook tabel 2 zien. "Het kan voor die bedrijven wel tot 2014 duren voordat hun liquiditeitspositie weer positief is."
Geruimde bedrijven die geen aankoop toepassen, komen er in de berekeningen van de ZLTO niet meer bovenop. "Als je in een situatie zit waarin je niet mag fokken met je dieren (door een levenslang fokverbod) en je kunt of wilt geen nieuwe dieren aankopen, kun je financieel gezien beter stoppen", concludeert Bouwmans.

Noodfonds

Juist voor bedrijven die met een levenslang fokverbod kampen en die wel willen aankopen, moet er een noodfonds komen, vindt de ZLTO. "Dat is vergelijkbaar met de MKZ-situatie en gaat op basis van een liquiditeitsplan. Omdat er grote schadeverschillen zijn, kunnen we niet generiek voor iedereen dezelfde schadevergoeding vragen", vindt Bouwmans. Van tevoren ga je dus je liquiditeitsontwikkeling berekenen en op basis daarvan vraag je schadevergoeding aan uit het noodfonds. Achteraf wordt dan bekeken of je dat gat in liquiditeit daadwerkelijk hebt gehad. Zo niet, dan moet je het bedrag terugbetalen.
Er zijn wel voorwaarden. "Het bedrijf moet op langere termijn nog rendabel kunnen gaan draaien. Bovendien geldt normaal gesproken dat geen aanvullende financiering bij de bank mogelijk moet zijn. Stel dat je voor 150 euro per geit gefinancierd zit, dan vindt de bank dat je best bij kunt financieren en heb je geen recht op een noodfondsuitkering. Maar ben je nu voor 600 euro per geit gefinancierd, dan vindt de bank dat maximaal en heb je meer kans op een noodfondsuitkering."
Bouwmans raadt alle geitenhouders aan om te gaan tellen. "Bereken je verwachte liquiditeit over 2010 en leg die naast die van vorige jaren. Overleg met je financier. En als er geen noodfonds komt, bedenk dan ook hoe je het gaat aanpakken."

Liquiditeitsontwikkeling niet-geruimde bedrijven

Situatie	2010	2011	2012
Fokverbod tot 1-7-2010 en aflammeren mei-juni	–14.600	-61.500	6.100
Fokverbod tot 1-1-2011 en aflammeren januari-februari	5.900	–30.300	–15.600

Bron: Schaderapport Q-koorts, februari 2010, ZLTO Advies

Liquiditeitsontwikkeling geruimde bedrijven

Situatie levenslang fokverbod, februari 2011 herbevolken door aankoop

Percentage geruimd	2010	2011	2012
30	–49.200	–30.434	–12.600
50	–71.000	–30.768	–12.300
70	–97.100	–68.737	–12.700

Bron: Schaderapport Q-koorts, februari 2010, ZLTO Advies